

KRITISKE ANALYSER

Af Henrik Herløv Lund, økonom – cand.scient. adm.

www.henrikherloevlund.dk

herloevlund@mail.dk

Kommentar i Arbejderen 25. jan. 2020 ¹

OFFENTLIGE FINANSER: Store fremtidige udfordringer mht. finansiering af velfærden.

Finansloven 2020 stoppede den akutte blødning i velfærden, men skal den genoprettes, kræver det tilbagerulning af skattelettelser og fremrykning af pensionsskat.

Det må anerkendes, at Finansloven for 2020 gennem finanslovsaftalen med RV, SF; EL og Alt. blev en af de bedre i mange år. Den stoppede den mangeårige blødning i velfærden, som er foregået siden 2010 og navnlig under VLAK – regeringen. Hvor VLAK's finanslov for 2019 gav et begrænset løft på 0,4 pct. til det offentlige forbrug sikrede finanslovsaftalen for 2020 en langt større realvækst i det offentlige forbrug til velfærdsservice på reelt 1,4 pct. Og konkret har finansloven for 2020 givet vigtige velfærdsområder et klart løft: Over fire år 1,6 mia. kr. til minimumsnormeringer; 2,4 mia. til psykiatrien, lidt over 1 mia. kr. til folkeskolen og også et mindre løft til klima og natur.

Endnu væsentligere var det, at finansloven for 2020 modsvarer de demografiske træk. Demografisk træk kan forstås på to måder: Der er det umiddelbare demografiske træk, hvor ressourcerne til velfærden direkte følger befolkningens antal og sammensætning, således at der fastholdes en uændret standard. Og så er der det fulde demografiske

¹) <https://arbejderen.dk/blog-indl%C3%A6g/henrik-herl%C3%B8v-lund/store-fremtidige-udfordringer-p%C3%A5-velf%C3%A6rd>

træk, hvor ressourcerne til velfærden følger befolkningens velstandsudvikling (= den reale BNP-vækst), således at der også er midler til udvikling af velfærden i form af ny eller bedre service, ny/bedre teknologi og materialer (fx ny medicin) og bedre kvalitet. Væsentligt er her, at finanslovs-aftalen for 2020 med en realvækst i det offentlige forbrug til velfærdsservice på 1,4 procent ikke blot overopfylder det umiddelbare demografiske træk i 2020 på 0,5 pct., men også at opfylder og svagt overstiger det fulde demografiske træk på 1,1 pct.

Det må hermed på den ene side anerkendes, at det seneste årtis blødning af velfærden er standset, men på den anden side er der stadig et godt stykke før velfærden er genoprettet. Der henstår i forhold til umiddelbart demografisk træk respektive i forhold til det fulde demografiske stadig efterslæb fra 10'erne på henholdsvis 7½ mia. kr. og 39 mia. kr. før velfærden er fuldt genoprettet.

OG: Hvis denne opgave skal løftes i resten af regeringsperioden, er der store udfordringer herfor. Det eksisterende økonomiske råderum løber i 2025 ekskl. reservede midler sammenlagt op I 25 mia. kr. Men de midler kan alene den fremtidige velfærd fuldt ud lægge beslag på: Bare det umiddelbare træk kræver frem til 2025 tilførsel af i alt 15 mia. kr. og det fulde demografiske træk kræver 30 mia. kr. Og hertil kommer, at også den grønne omstilling må forventes at kræve betydeligt ressourcer.

DERFOR: Hvis der i resten af regeringsperioden også skal ske en genopretning af velfærden og indhentning af efterslæbet fra 10'erne, er det afgørende, at det økonomiske råderum frem til 2025 udbygges.

Dette kan ske ad to veje: For det første kan og bør S – regeringen og det nye flertal tage fat på at tilbagerulle de borgerliges skattelettelser, som i de seneste 20 år har drænet velfærden. Netto er der siden 2001 og frem til 2025 givet skatte – og afgiftslettelser for i umiddelbar virkning omkring 50 mia. kr og efter tilbageløb for omkring 35 mia. kr. Medregnes også skattestoppet frem til 2025 stiger lempelsen i umiddelbar virkning til omkring 75 mia. kr og efter tilbageløb til omkring 50 mia. kr.

For det andet har det offentlige et stort tilgodehavende i form af udskudt skat på den store opsparede pensionsformue i Danmark. Denne pensionsformue udgjorde i 2017 mellem 4.000 og 4.500 mia. kr. I forbindelse med opbygningen af denne

pensionsopsparing har pensionsindbetalingerne imidlertid været fradrags-berettigede, mens pensionen først beskattes ved udbetaling. Hvis beskattningen af denne pensionsopsparing fremrykkes, vil alene det betyde en stor udbygning af det økonomiske råderum til løft af velfærden med mere end 40 mia. kr. årligt. En fremrykning af pensionsbeskattningen KAN gøres på en måde, som ikke rammer almindelige mennesker og som ikke øger uligheden.

Af hensyn til genopretning af velfærden og fremskyndelse af den grønne omstilling er det altså afgørende nødvendigt med en udbygning af det økonomiske råderum. Og der ER råd. Det kan gøres, hvis det politiske mod og den politiske vilje er tilstede hos S-regering og støttepartier.